

loco, de las cosas que le son menester. La setena es, quando el fijo cayesse en catiuo, e el padre non le quiesse redemir. Ca desheredarle puede por tal razon el fijo. E todas aquellas cosas que dichas son en las leyes (7) deste titulo, que fablan del padre, quando cae en catiuo, que deuen ser guardadas en los bienes del padre, essas mesmas han lugar, e deuen ser guardadas en los bienes del fijo que cayere en catiuo, si muriesse en catiuidad, o si saliesse ende ante que muriesse. La octaua razon es, quando el padre es Herege (8), e el fijo es Catholico; ca puedelo desheredar el fijo por esta razon. E sobre todo dezimos, que quando el fijo quiere desheredar a su padre, que ha menester, que diga señaladamente (9) alguna de las ocho razones sobredichas, por que lo faze, e que sea aueriguado; e si non lo fiziere assi, non valdra el testamento (10) quanto en el desheredamiento del, mas las mandas, e las otras cosas (11) que el testador estableciesse en el testamento, son valederas.

(a) L. 3, tit. 8 lib. 4 del F. R.

(b) O al procomunal de la tierra (Véase la L. 4 de este título en que se expresan las causas por las que el hijo puede desheredar al padre), es decir, por delito de conspiracion contra el Estado.

(c) Aquí repetimos con respecto al padre lo que hemos dicho en la nota 3.^a á la L. 4 de este título con respecto al hijo por identidad de razones.

LEX XI.—Hæc lex ponit octo casus ingratitudinis, quibus filius, potest parentem exheredare: et habuit ortum ab authent. *ut cum de appell. cognos. cap. justum autem perspeximus.*

(1) *O perder algun miembro.* Hoc non dicitur in dict. *cap. justum autem*, in authent. *ut cum de appellat. cognos.* à quo ista lex sumpta est; solum dicitur, *si parentes liberos in interitum vitæ tradiderint*, unde tu nota istam legem in hoc, et ad id, quod dixi in l. 4. supra eod. An vero etiam sit justa causa exheredationis in filio contra parentem, si parens eum criminaliter de gravi crimine accusaverit inferente exilium vel infamiam, licet non possit sequi mors, vel membri mutilatio, prout etiam habetur in filiis, supra eod. in dict. l. 4. et in cap. 5. §. *si eos*, in authent. *ut cum de appellat. cognos.* videtur, quod sic, ex natura correlativorum, nam pater et filius sunt correlativa, quia non potest stare unum sine alio, quæ est regula cognoscendi correlativa, ut tradit Jason, in l. 4. §. *Cato*, col. 49. *D. de verb. obligat.* ubi ponit exemplum de patre et filio, et domine et servo; et etiam in pœnalibus, et in correctoriis fit extensio de uno correlativo ad aliud, ut late dicit Jason, in l. *C. de indicta viduit. tollend.* In contrarium tamen facit ista lex et dictus §. *si eos*, quæ voluerunt diversificare istum casum inter patrem et filium: et quia major reverentia debetur à filio patri: et gravius est filium accusare parentem, quàm parentem filium; et quando in correlativis est diversa ratio, dispositum in uno non extenditur ad aliud, Bart. in dict. §. l. fin. per l. fin. *C. de rescindend. vendit.* Unde etiam dicebat Bald. in l. *quicumque*, col. 4. *C. de servis fugitiv.* quòd, si statuto cavetur, quòd filii bannitorum expellantur de civitate, non expellentur filia fœminæ; quia non est eadem ratio præsumentia, ex quo minor audacia est in mulieribus, ut in l. *quisquis*, *C. ad leg. Jul. majest.* Præsuntur etiam, patrem non ita pravè filium accusaturum, cum nullus amor vincat paternum, l. fin. *C. de curator. furios.* l. *isti quidem*, *D. quod met. caus.* facit optimè l. *si filius*, et quod ibi Bald. *C. de patria potestat.*

(2) *Se trabaja.* Adde, quod habetur supra eod. l. 4. et in dict. *cap. justum autem*, §. *si parentes.*

(3) *Amiga.* Adde dict. *cap. justum autem* §. *si pater*, et supra eod. l. 4.

(4) *La quarta.* Adde dict. *cap. §. si parentes filios*, et supra eod. l. 4.

(5) *Desheredar.* Nota istam causam, et an possit hoc casu filius accusare parentem, qui tale delictum commisit? Vide quæ notat Salicet. in l. *iniquum*, *C. qui accus. non pos.* et quæ dicam in l. 2. tit. 1. 7. *Partit.*

(6) *Desmemoriado.* Adde dict. *cap. justum autem*, §. *si liberis*, et authent. *liberi*, *C. de episc. audient.* et supra eod. l. 3.

(7) *En las leyes.* Suprà eod. l. 6. et in dict. *cap. justum autem*, et authent. *si captivi*, *C. de episc. et cleric.*

(8) *Herege.* Adde dict. *cap. justum autem*, §. *si quis*, et supra eod. l. 7.

(9) *Señaladamente.* Adde dict. *cap. justum autem*, et in authent. *non licet*, *C. de liber. præter.*

(10) *Non valdra el testamento.* Approbat opinionem communem, de qua per Alexand. in authent. *ex causa*, col. 5. *C. de liber. præterit.* contra Joan. de Imol. qui aliud voluit in l. *filio præterito*, *D. de injust. rupt.*

(11) *Mas las mandas, e las otras cosas.* Adde dict. *cap. justum autem*, §. *si tales*, et in authent. *ex causa*, *C. de liber. præterit.* et l. fin. tit. 8. infra ead. *Partit.*

LEY XII.—Como el ome puede desheredar a sus hermanos, con razon, o sin ella (a).

Las razones por que pueden ser desheredados los parientes que descenden, e que suben por la línea derecha, mostramos fasta aqui. E agora queremos mostrar, en que manera pueden ser deheredados los que estan en la línea de trauiesso, assi como los hermanos. E dezimos, que el vn hermano puede desheredar (b) al otro con razon, e sin razon (1). E aunque non fiziesse mencion del en el testamento, puede dexar lo suyo a quien quisiere, quando non ouiere hijos, nin otros que descendiesen del de la línea derecha, nin padre, nin auuelos; fueras ende, si estableciesse por su heredero atal ome, que fuessè de mala vida, o enfamado (2). Ca estonce non valdria el establecimiento de tal heredero; ante dezimos que el hermano (3) puede quebrantar el testamento (4), e auer la heredad (5) de su hermano, prouando esto ante el Judgador assi como deue. Pero tres razones (6) son, por que se non quebrantaria el testamento en que el hermano ouiesse establecido por su heredero a ome, maguer fuesse enfamado (7), o de mala vida. La primera (8) es, si el testador ouiesse desheredado a aquel su hermano, por razon que se ouiesse trabajado de su muerte en alguna manera. La segunda es, si en algun lugar, o tiempo, le ouiesse acusado criminalmente a muerte, o perdimiento de miembro (c). La tercera es, si le ouiesse fecho perder lo mayor partida de sus bienes; e aunque los non perdiessè, si non finco por el de gelos fazer perder. Ca por qualquier destas tres razones sobredichas, que fueren aueriguadas, puede el vn hermano desheredar al otro, maguer estableciesse a ome mal enfamado por heredero. E aun dezimos, que si pudiere ser prouado, quel hermano erro contra el otro en alguna de las tres maneras que diximos, que si el hermano a quien es fecho el yerro, muriesse sin testamento (9), non podria el otro que auia errado contra el, denandar, nin heredar ninguna cosa de los bienes del, por razon del parentesco.

(a) L. 21, tit. 2, lib. 4 del F. J.—L. 1, tit. 6, y L. 1, tit. 9, lib. 3 del F. R.—L. 2 de este título y Partida.—L. 6 de Toro.—L. 1, tit. 20, lib. 10 de la N. R.

(b) Es decir, puede omitirlo ó no dejarle bienes algunos, porque los hermanos no son herederos forzosos.

(c) Ha mucho tiempo que cayeron en desuso las penas de perdimiento de miembro, que mas bien eran crueldades que actos de justicia.

LEX XII.—Potest frater fratrem suum in testamento suo præterire, seu exheredare cum causa, vel etiam sine causa, nisi malæ vitæ, aut diffamatum instituat, vel servum; tunc enim per querelam inofficiosi rupto testamento succedet frater, nisi in fratris morte captiuit, aut eum criminaliter de casu mortis vel membri accusavit, vel majorem partem bonorum eum perdere fecit, aut posse suum ad hoc possuit: nec in aliquo istorum casuum vivus potest succedere fratri ab intestato, si probetur. Hoc dicit.

(1) *Sin razon.* Adde l. 2. supra, eod. et l. *fratres*, et l. *fratres*, *C. de inoffic. testam.* et authent. *de hæredib. et Falcid.* in princip. et in l. 1. *D. de inoffic. testam. et Institut.* eod. §. 1. vers. *soror.*

(2) *De mala vida, o enfamado.* Adde dict. l. *fratres*, ibi: *si scripti hæredes infamiae, vel turpitudinis, vel levis notæ macula asperguntur*, et l. 2. tit. infra proximo, et dicuntur turpes personæ meretrices, ut in l. *Paconius*, in princ. *D. si quis à parent. fuer. manum.* et omnes infames, sive sit infamia facti, vel juris, Gloss. et Doctor. in dict. §. *soror*, et in dict. l. *fratres*, Joan. Fabr. etiam in dict. §. *soror*, dicit comprehendit etiam excoriatos equorum, lutores, ebrii, brigosi, dissoluti, et malæ vitæ et inhonestæ: unde etiam mulier, quæ passa est secum commisceri, licet sine quæstu, sed solum ardore libidinis, dicitur turpis secundum eundem Joan. Fab. Item et usurarii secundum Bald. et Salic. in l. *improbum*, *C. de his, qui notant. infam.* Item filius ex sacerdote, secundum Jason. qui alios refert in dict. l. *fratres*, ad fin. et idem si frater instituerit suam concubinam, vel aliquem exbaumitum, aut damnatum de vulnere, seu aliqua violentia, vel de alio maleficio infamiam irrogante, ut tradit Angel. in dict. l. *fratres*, in princ. et in l. 1. in fin. *D. de inoffic. testam.* et adverte cum Angelus dicit condemnatum de vulnere; nam si non esset condemnatus ex eo, quòd tantum vulneravit, non censetur vilis persona, quia hoc non probatur jure, ut dicit Philipp. Corn. consil. 176. in causa *querelæ*, 4. volum. num. 8.

(3) *El hermano.* De utroque conjuncto intellige, vel saltim consanguineo ex eodem patre, non de uterino tantum, prout habetur in dict. l. *fratres*, de qua ista sumpta est. Idem intellige de fratre nato ex legitimo matrimonio, secundum Bald. et Salicet. et Jas. in dict. l. *fratres*, et Angel. in l. *D. eod.* non ergo procedet in fratre naturali, licet legitimum per rescriptum Principis, secundum Salicet. et Jason. in dict. l. *fratres*, per l. *communium*, in princ. *C. de natural. liber.* Intellige etiam de fratre primi gradus, non de filiis fratrum, l. *fratris*, *C. de inoffic. testam.*

(4) *El testamento.* Idem dic, si faciat frater, donationem inofficiosam turpi personæ, vide Gloss. et ibi Bart. in authent. *de immens. donation.* collat. 7. in gloss. super verbo *filiorum*: et intellige sive frater sit præteritus sive exheredatus, secundum Salicet. et Paul. de Cast. et alios in dict. l. *fratres*. An autem rupto testamento per querelam à fratre præterito vel exheredato, debentur legata, per authent. *ex causa*, *C. de liber. præterit.* et ut habetur supra eod. l. proxim. et l. fin. tit. 8. infra, ead. *Partit.* Salic. disputat in dict. l. *fratres*, quæst. 4. et dicit de rigore juris non deberi, sed quòd pars contraria est æquior, et quòd iste articulus egeret decisione principali; vide ibi latè per Jason. dum tenet communem opinionem esse, quòd legata non debeantur, et sic quòd dicta authent. *ex causa*, non habeat locum in fratribus turpi persona instituta; et bene facit ad hoc dicta l. fin. tit. 8. infra eod.

(5) *La heredad.* Approbatur hic opinio Guillieli. relati à Paul. de Cast. in dict. l. *fratres*, ut non solum revocetur testamentum per querelam quoad legitimum fratri debitam, sed etiam quoad omnia bona; et idem tenet Bart. seu ille, cujus est illa lectura in authent. *de hæredibus, et Falcid.* in princ. col. 3. per l. *Paconius*, *D. si quis à parent. fuer. manumiss.* in princ. Et quid si aliquid fuit fratri relictum, an tunc agat tantum ad supplementum, sicut etiam agit filius, per l. *omnimodo*, *C. de inoffic. testam.* et l. 5. tit. 8. ead. *Partit.* Glossa, quòd tantum agit ad supplementum, in dict. l. *omnimodo*, super verbo *personis*; et ista est magis communis opinio, ut attestatur Corneus, consil. 176. in causa *querel.* 4. vol. et tenet Bart. in

dict. authent. *de hæredib. et Falcid.* in princ. col. 3. licet contrarium tenerint Guillieli. et Salicet. in dict. l. *fratres*.

(6) *Tres razones.* Sumptum est ex authent. *de nupt.* cap. 46. §. *ingratitude*, et cap. 47. collat. 4. An autem vilitas vitæ, et infamia, quæ ante dictum §. *ingratitude*, repellebat fratrem egentem querela, ut in l. *in arenam*, *C. de inoffic. testam.* hodie eum repellat? Salicet, disputat in dict. l. *fratres*, in 3. oppos. et concludit quòd sic, et quòd talis causa non sit correctæ, cum sit quædam causa intrinseca à lege inventa per correlationem ad turpitudinem instituti; unde potest dici innata per regulas juris naturalis, et civilis, quibus dicimus nihil dolosius doloso, licet ergo repellatur secundum eum aliæ causæ similes istis expressis, quæ ex rei natura non veniunt, sed à facto extrinseco, non repellitur dicta causa extrinseca, et velut innata.

(7) *Enfamado.* Approbat quod Glossa in tertio intellectu dicit in dict. cap. 47.

(8) *La primera.* Aliquantulum latius ponatur hic istæ tres causæ, quàm in dict. cap. 47. ubi tantum dicitur: «qui mortem voluit fratri, aut criminalem inducere contra eum inscriptionem, aut substantiæ ejus properavit inferre jacturam»; ideo tene menti istam legem.

(9) *Sin testamento.* Habes hic, quòd ingratitude ex causis supra scriptis, repellit fratrem etiam à successione ab intestato, et sic approbat ista lex primum intellectum Glossæ in dicto §. *ingratitude*, quem etiam ibi tenuit Angelus. Bartolus tamen et Bald. et alii post Guillieli. in l. *fratres*, *C. de inoffic. testam.* reprobant communiter dictum intellectum, et tenent, quòd ingratitude non repellat fratrem à successione ab intestato, et etiam Angel. in l. 1. in fin. *D. de inoffic. testam.* ut etiam dixi in l. 8. supra, eod. in gloss. 1. Ideo tu tene menti istam legem Partitarum approbantem dictam Glossam, cujus opinionem etiam tenet Salic. in dict. l. *fratres*, quæst. 8. de cujus mente etiam est, quòd hoc procedat, si frater ostendit signa ingratitude contra fratrem ingratum, per l. *si defunctus*, *C. de suis et legitim. hæred.* et si ingratitude duravit; quæ esset magna restrictio ad istam legem indistinctè et generaliter loquentem, et fortè sufficeret, quòd ingratitude tacitè, vel expressè non sit à fratre remissa; et quia l. *si defunctus*, non loquitur in fratre, sed in avia, ubi requiritur exhereditatio, vel præteritio cum insertione causæ, ut in authent. *de hæred. et Falcid.* cap. 1. §. *exheredatos*, et supra eod. l. 4. et 10. Et ut hic vides, juncta l. 10. supra eod. leges istæ Partitarum apertè voluerunt constituere differentiam inter exheredationem vel præteritionem, quæ fit inter ascendentes et descendentes absque insertione causæ, et inter eam, quæ fit inter fratres: ut primo casu, etsi ingratitude probetur, non excludantur descendentes vel ascendentes à successione ab intestato, quando non fuit facta exhereditatio, vel præteritio cum insertione causæ; frater verò repellatur propter ingratitude à successione intestati, etsi in præteritione nulla sit inserta causa: et adde, quæ dixi supra eod. in l. 10. In aliis verò cognatis, ingratitude non repelleret à successione intestati, ut in l. *cognatis*, *D. unde cognati*, et per Salicet. in dict. l. *fratres*.

LEY XIII.—Por que razon deuen perder los herederos la herencia que deua auer (a).

Seis razones principales mostraron los Sabios antiguos, que por cada vna dellas deue perder el heredero la herencia del finado. La primera (1) es quando el señor de los bienes fue muerto (2) por obra, o por consejo de algunos de su compañía, si el heredero, sabiendo (3) esto, entrasse la heredad (4), ante que fiziesse querella (5) al Juez de la muerte de aquel cuyos bienes queria heredar. Mas si al testador ouiesse muerto otros estraños (6) que non fuessen de su compañía, bien podria su heredero entrar la herencia, e despues fazer querella de la muerte del, fasta cinco años (7). E si fasta este tiempo non la fiziere, deuela perder (8), e deuegela tomar el Rey (b), assi como a ome que la non meresce (9). La segunda

razon es, quando el heredero abre el testamento (10) de aquel que lo establescio, ante que fiziesse la acusacion de los matadores del, seyendo sabidor de los que le auian muerto. Pero si non lo supiesse, o fuesse aldeano necio (11) (c), estonce non perderia la herencia por esta razon. La tercera es, si fuesse sabidor en verdad, que el testador fuesse muerto por obra, o por consejo, o por culpa del heredero (12). La quarta es, quando el heredero yoguiesse (13) con la muger (14) de aquel que le establescio por heredero. La quinta es, si el heredero acusasse el testamento, o la escritura en que fue establescido, diziendo que era falso (15), siguiendo esta acusacion, fasta que diessen juyzio (16) sobre ella. Ca, si fuesse fallado el testamento por verdadero, perderia el porende la herencia. Eso mismo seria, si el heredero fuesse Personero, o Abogado (17), para seguir tal acusacion como esta, contra el testamento en que fuesse establescido. Fuera ende si lo fiziesse por pro, o por mandado del Rey (18), o si fuesse guardador (19) de algun huerfano, e razonasse contra el testamento por pro del, ca estonce non le empesceria. La sexta (20) razon es, quando el testador rogasse al heredero en porrida (21), que diesse aquella heredad, en que le estableciesse, a algun fijo (22), o a otro, que lo non podia heredar (23), por que le era defendido por la ley. Ca si el heredero, cumpliesse tal ruego (24), o mandamiento del testador, e la entregasse al otro, perderia (25) porende el derecho que auia en la heredad. E por qualquier destas seis razones sobredichas pierde el heredero la herencia, e deuela auer el Rey (d): e por estas mismas razones quel heredero deue perder la herencia, por esas mismas perderian las mandas (26) aquellos a quien fuesen fechas.

(a) LL. 4 y 5, tit. 9, lib. 3 del F. R.—L. 11, tit. 20, lib. 40 de la N. R.

(b) La Hacienda nacional.

(c) Véase nuestra nota 2.^a á la L. 21, tit. 1, P. 1.

(d) La Hacienda nacional.

LEX XIII.—Ponuntur in hac lege sex casus, in quibus hæres institutus perdit hæreditatem: primus, si quis ope, vel consilio familiæ interficitur, et ante aditionem hæres sciens querelam judicalem non apposit. Si autem ab extraneo interficitur, potest hæres adire, et intra quinquennium conqueri, aliàs aufertur ei hæreditas, et applicatur Regi.

(1) *La primera*. Hic tractat materiam senatusconsulti Syllaniani, in quo continetur, quod neque adire hæreditatem, neque bonorum possessionem petere hæres debet, nisi vindicaverit necem defuncti, et quæstionem habuerit de familia, et supplicium ex ea sumpserit, id est pœnam capitalem postulaverit imponi, cum domino potuerit succurrere; neque enim hæres per compendium suum familiæ facinus debet occultare in l. 3. §. *quod ad causam*, cum sequent. et §. *non tantum*, D. *ad Syllan.* et in l. *si ea*, C. *de his quibus, ut indign.* et licet lex ista præcepit, dedit tamen beneficium hæredibus, ut si ipsi interim decessissent, transmittant jus adeundi ad successores suos, l. penult. C. *de his quibus, ut indign.* et in dict. l. 3. §. *elegantur*, et §. fin. et tradit Azo. C. *de his quibus, ut indign.* in summa.

(2) *Muerto*. Quid si non appareat? Vide l. *et si percussor certus*, §. *si unus*, et ibi Angel. D. *ad Syllaniani*.

(3) *Sabiendo*. Nam secus si ignoraverit, ut in l. *si ideo*, et in l. *cum fratrem*, C. *de his quibus, ut indign.*

(4) *Entrasse la heredad*. Approbat opinionem Hugo. relatum per Gloss. in l. *in cognitione*, D. *ad Syllan.* et reprobatur opinionem Joann. et Azo. de qua etiam ibi per Gloss. et opinionem Hugo. approbat

Glossa. in l. *si ea*, C. *de his quibus ut indign.* et in l. 3. §. *quod ad causam*, D. *ad Syllan.* et pro ista opinione est textus in l. *necessarios*, §. *non aliàs*, D. eod.

(5) *Querella*. Inuit sufficere accusationem proponi, absque eo quod expectetur, quod supplicium summatur ab occisoribus. vel servis, qui dominum non juvarunt; adverte tamen, quod Salicet. in l. *cum fratrem*, C. *de his quibus, ut indign.* in 2. oppos. quærit de hoc, an quando defunctus necatur à familia, sufficiat quæstionem prius haberi de familia, et ea habita statim hæreditas adiri possit, an verò necesse sit supplicium expectari? In quo dicit, quod textus videntur contrarii: nam in l. 3. §. *quod ad causam*, et in l. *necessarios*, §. 2. D. *ad Syllan.* videtur textus requirere, quod supplicium expectetur; sed in dict. l. 3. §. *non tantum*, et in l. *si ea*, C. *de his quibus ut indign.* videtur textus exigere solum quæstionem haberi; et refert quod quidam illos textus suppleat per primos, et sic volunt, quod supplicium semper debet expectari in necato palam; si vero clam, quod tunc sufficiat quæstionem haberi. Ipse verò Salicet. quando necatur palam à familia, vult, quod ante vindictam mortem defuncti, hæres non possit adire, et sic quod supplicium expectetur; si verò clam, dicit necessariò prius haberi quæstionem de familia, et quæstione habita, si confessio aliqua sufficiens habetur, tunc expectetur supplicium, aliàs si nihil sufficiens ex tortura ab eis habetur, tunc possit adire impunè, neque aliter sit de supplicio quærendum; et cum dictis Saliceti transit ibi Alexand. Et certè hæc distinctio est satis æqua ad concordiam dictarum l. et secundum eam videtur hæc lex intelligenda, et limitanda, et supplenda per alias leges: et nota hoc bene, quia jura et Doctores videntur loqui diversimodè, et etiam ista lex breviter in hoc transit: et si casus occurrerit, cum hac notula sublevabis laborem in intellectu dictarum l. et Doctor. et etiam hujus legis.

(6) *Estraños*. Non distinguit ista lex sive clam, sive palam occisus sit ab extraneo: et sic videtur, quod utroque casu ante vindictam mortem defuncti hæres possit adire, cujus sententiæ fuit Azo, ut patet ex dictis ejus. C. *de his quibus ut indign.* et refert. Gloss. in l. *cum fratrem*, C. *de his quibus ut indign.* sed opinio Azon. videtur esse contra casum in l. *minoribus*, ad fin. C. eod. ut in dict. l. *cum fratrem*, dicunt Bartol. Salicet. et Paul. de Cast. Et sic volunt, quod quando occiditur palam ab extraneo, hæres non possit adire ante vindictam mortem defuncti, et supplicium sumptum, et cum ista lex non dicat, sive palam, sive clam occisus fuerit ab extraneo, limitari et intelligi debet juxta id, quod habetur in dict. l. *minoribus*: et ita limitatur et intelligitur infra eadem lex ibi: *la segunda razon es*.

(7) *Fasta cinco años*. Istud quinquennium non aretat hæredes ejus, qui occisus fuit à familia sua, quia solum tali casu statuitur, quod hæredes non adeant ante quæstionem de familia habitam, et mortem ultimam, ut dixi supra in glos. super parte *querela*, et ita vult Paul. de Cast. in l. 1. col. 2. C. *de his quibus ut indign.* ibi cum dicit, ante autem quam adeat, non videtur, quod debeat sibi aliud tempus præfigi, cum Senatusconsultum imponat sibi hanc necessitatem, antequam adeat: unde sufficit sibi abstinere ab aditione, absque eo quod compellatur citius vindictam facere: et idem videtur dicendum quando occisus fuit palam ab extraneo, quia cum sibi jubetur, ne adeat ante ultimam mortem defuncti, ut dixi supra in glos. proxim. idem erit tunc dicendum, sicut in occiso à familia: et idem tenet Salicet. in dict. l. 1. in 4. oppos. ibi; ante aditam hæreditatem statuere non potest, quia totum tempus antequam est ei pro dilacione datum ad accusandem, neque puniatur si non accusat, nisi adeat. Et tene menti istam legem Partitarum præfigentem hoc tempus quinquennii hæredi, quando defunctus occisus fuit ab extraneo, à die aditæ hæreditatis; nam de jure communi hoc non ita reperitur, imò ut dicit Azo. C. *de his quibus ut indign.* in summa, quod cum non sit determinatum tempus, iudex statuatur suo arbitrio, vel quod fortè inerat tempus, quo quis potuit accusare, vel esse tempus quinquennii, ut D. *ad Syllan.* l. *in cognitione*, et istud ultimum approbatur licet: Glossa etiam in dict. l. 1. voluit tempus esse arbitrarium; vide ibi per Doct. Tene ergò menti istam legem Partitarum, ita prolixum tempus statuentem, et fortè ex causa posset à iudice aretari, l. *si quis homicidii*, C. *de accusat.* et in l. *Prætor edixit*, §. *si dicatur*, D. *de injur.* et quia ex causa dilaciones à jure statutæ moderantur, juxta notata in cap. 1. *de dilat.* ubi Abb. col. 2. et in cap. *cum sit Romana, de appellat.*

(8) *Deuela perder*. Adde l. *propter veneni*, D. *ad Syllan.* et l. 1. *cum fratrem*, C. *de his quibus ut indign.* et l. 1. tit. 3. lib. 3. *Ordinam. Regal.* ubi etiam ab hac pœna lex illa excipit minores, et fœminas, et requirit, quod occisor sit in provincia, ita quod possit accusari: et adde l. *minoribus*, C. *de his quibus ut indign.* et l. 3. §. *si quis ignorans*, D. *ad Syllan.* ubi idem habetur in rustico; licet contrarium, et malè tenuit Paulus de Castr. in dict. l. 1. secundum Alexandr. ibi ad fin. et Jason. in l. *si ea*, C. eod. et habetur in rustico infra eadem lege ibi: *la segunda razon*. Item limita, nisi sit præventus ab alio in accusando, l. *sororem*, C. eod. Limita etiam in filio instituto hærede, quia si ejus pater occidit testatorem, filius institutus non debet accusare patrem, nec tenetur ulcisci necem defuncti contra proprium patrem, et si adeat, nece inulta, non redditur indignus, secundum Alberic. post Pileum ab eo relatum in rubrica, C. *de his quibus ut indign.* allegat textum notabilem in l. *si adulterium cum incestu*, §. *liberto*, D. *ad leg. Jul. de adult.* quod dicit singulare Jason. in dict. l. 1. col. 2. dicens, quod ab alio non dicitur nisi ab Alberico: ego etiam didici à Joan. And. in addit. *ad Speculat.* in rubrica, *de successione ab intest.* col. 1. ubi refert dictam quæstionem Pilei: et addit Jason. in dict. l. 1. idem dicendum è contra, si filius occidisset, et pater fuisset institutus, per rationem dicti §. *liberto*, in fin. Et limita etiam ut infra eod. l. proxima. Quid autem si ipsemet hæres occidit, an teneatur se deferre? Bald. dicit quod non, in l. 1. C. *in quibus causis in integr. restit.* non est necessarium, et ibi quod nullus nisi fiscus potest referre istam quæstionem hæredibus vindicantibus necem defuncti: hæres tamen qui occidit, licet non judicetur indignus ex eo, quod se non defert, erit tamen indignus ex eo, quod occidit, secundum Bald. ubi supra, et habetur infra ista lege ibi: *la tercera*. Vide etiam in ista materia leges 15. et 16. infra, eod. fiscus verò non tenetur ulcisci mortem defuncti, secundum glossam singularem in l. *recusare*, §. *si fisco*, in verbo *vindicaverit*, D. *ad Trebell.* Adverte tamen, quod Andr. de Isern. in tit. *quæ sint regal.* in vers. *et quæ indignis*, vult contrarium, imò quod fiscus accuset occisores de homicidio, si non sit alius, qui accuset, per textum in l. 1. C. *ubi caus. fisco*. ibi cum dicit, neque bona à fisco peti posse priusquam de crimine constiterit apud eum, cui convictis pœnam irrogare licet: et tene menti illum textum, et dicta Andr. de Isern. quia opinio dictæ glossæ communiter ibi tenetur per Doctores; non tamen allegant, neque respondent ad textum in dict. l. 1. Adde etiam, quod et ista pœna privationis procedit in his, qui loco hæredum sunt, ut in l. *ei qui*, cum l. sequenti, D. *de his quibus ut indign.* ubi vide per Bart.

(9) *Que la non meresce*. Habes hic quod regulariter applicari debet fisco in quod aufertur ab indigno, et adde l. *Papinianus*, §. *meminisse*, D. *inoffic. testam.* et ibi per Paul. de Castr. et l. *qui contra*, et ibi Bald. C. *de incest. nupt.* limita tamen, ut in l. fin. infra, eod. et quæ ibi dixi.

(10) *Abre el testamento*. Non sufficeret sola apertura testamenti, nisi etiam hæreditatem adeat, ut ex hoc perdat hæreditatem, ut tenet Bartol. in l. *in cognitione*, D. *ad Syllan.* et dixi supra ead. l. in glos. super verbo *entrasse la heredad*; ideo supendum hic est, *et hæreditatem adierit*: nisi fortè velis dicere, quod per istam l. Partitarum concordentur opiniones Hugo, et Joan. et Azon. de quibus dixi in dict. glos. videlicet, ut opinio Hugo. procedat, quando hæres ignorat occisores, ut non sufficiat apertura tabularum; opinio verò Joan. et Azon. procedat, quando hæres scivit, qui essent occisores, et tunc sola apertura sufficiat; sed magis placet primum dictum, ut suppleatur ista lex per dictum §. *non aliàs*.

(11) *Aldeano necio*. Nota bene, quia non pareit rustico, nisi quando est ignorans, seu quando est rusticus opere, et conversatione. L. *athleta*, §. *de rusticis*, D. *de excusation. tutor.* l. fin. C. *de testam.* Baldi in l. 2. col. 5. C. *de rescind. vend.* rusticus namque, qui sagax est, non excusatur prætextu rusticitatis, secundum glossam notabilem in dict. §. *de rusticis*, et notat Bald. in l. 1. C. *de interdicit. matrim. inter pupill.* et *tutor.* in utraque lectura ubi Glossa præsumit contra rusticum facientem actum clam.

(12) *Del heredero*. Azo in summa, C. *de his quibus ut indign.* col. 2. sic dicit, multò magis aufertur hæreditas hæredi, si ipsemet occidit testatorem, nam aufertur ei, si ejus negligentia et culpa testator decesserit, D. eod. l. *indignum*: tu adde l. *cum ratio*, in fin. *de bonis damnatorum*, et l. *Lucius Tilius*, in fin. D. *de jur. fisci*, et ibi Bart. et l. *si sequens*, in princ. et §. fin. D. *ad Syllan.* et ibi Bartol. et l. 8. tit. 1. infra, 7. Part. et l. penult. tit. 9. lib. 3. *Foro Leg.* et l.

his consequenter, §. 1. D. *famil. erciscund.* ubi colligitur, quod licet hæreditas possit ab occisore defuncti auferri, velut ab indigno, nihilominus interim antequam fiscus auferat, ipse est hæres cum effectu, et exercet actiones hæreditarias, et notat Bald. in l. *hæreditas*, col. 3. C. *de his quibus ut indign.* ubi etiam ait, quod si non occidit, sed vulneravit, succedet efficaciter, ex quo non reperitur exheredatus, ut in authent. *ut cum de appel. cognos.* cap. *aliud quoque*, et in l. fin. C. *de revoc. donat.* vide etiam ibi per eum. Quid si non occidit testatorem, vel ejus uxorem, vel liberos, vel fratrem testatoris: et an portio fratris interficientis accrescat alteri fratri, vel an confiscetur? Vide ibi per eum. Adverte etiam, quia si frater occidit fratrem, hæreditas occisi debet confiscari, non venire ad sequentes in gradu, ut etiam ex ista lege Partitarum colligitur, quia ipsum jus adeundi transit ad fiscum, ut in dict. l. *his consequenter*, §. 1. nam jura sanguinis non absorbentur propter crimen, sed succedit fiscus, secundum Bald. in l. *eam quam*, col. 5. vers. *hæc faciunt ad quæstionem*, C. *de fideicom.* et idem secundum eum si filius pater in terfecit, quia non succedit nepos, sed fiscus. In feudo tamen paterno, si frater occiderit fratrem suum, feudum non confiscaretur, sed transiret ad alios agnatos, ut notat Gloss. in cap. 1. *si vasal. feud. privetur, cui deferat.* Bald. in cap. 1. §. *similiter*, num. 4. *quib. mod. feud. amit.* ex quo inferes ad majoriam; et sic filius occisoris succedet in majoria, vide bonum testum in l. *post legatam*, §. *si pater*, D. *de his que ut indign.* et l. *in servitute*, §. *si quis banorum possessionem*, D. *de bonis libert.* et in ead. l. in §. *si patroni filius*, et l. *Dui fratres*, et ibi Bart. D. *de jure patron.* et l. 1. §. *si filium*, D. *de bon. posses. contra tabul.* et Bart. in authent. *ut cum de appell. cognos.* §. *si quis de prædictis*, col. 8. Gloss. et Bart. in l. 1. D. *si quis aliq. test. prohib.* Sed an si filius occisoris moriatur sine filiis, succedet pater occisor? Et textus videtur quod non in dict. l. *Lucius*, D. *de jure fisci*. Adverte tamen, quia ista lex loquitur in bonis, quæ habentur à patre, non in his quæ habentur ab antiquioribus titulo majoria, sed ad ea quæ habentur à progenitoribus antiquis: quod indignus paterna hæreditate perdat illa, facit l. *si ex patris*, §. *Julianus*, D. *de bon. libert.* Item ex quo pater fuit exclusus, propter delictum, perpetuò debet esse exclusus, quia causa exclusionis fuit perpetua; facit ad hoc quod notat Bald. in §. *quin etiam Episcopum, vel Abbatem*, Socin. consil. D. 2. vol. col. 10. Petrus Parisius consil. 72. vol. 4. num. 101. cum tribus seq.

(13) *Yoguiesse*. Azo in summa C. *de his quibus ut indign.* col. 2. dicit fortè idem, et si gravissimam injuriam ignoranti testatori fecerit, puta cum uxore sua concubuit, nam etiam tunc adimeretur ei legatum; et fortè adimeretur ei hæreditas, ut D. *de adimend. legat.* l. 5. §. fin. sed argumentum contra est in eod. tit. l. *ex parte*: Bald. etiam in l. *fideicommissum*, C. *de fideicommiss.* dicit, quod si non offenderit testatorem virum, sed ejus memoriam, ut quia stupravit viduam? Et concludit post Glossam, quod perdit legatum, et multo fortius, si testatore vivente, cum ea adulteretur: sive ergo hoc fiat testatore vivente, sive eo mortuo, videtur, quod procedit, quod hic habetur, et ista lex loquitur indistinctè, undè utrumque casum complectitur. Bartol. etiam in dict. l. *ex parte*, concludit, quod propter causas inimicitie tantum possit quis à successione repelli, quando hæres institutus præbuit causas inimicitie, ut quia occidit filium testatoris, vel fecit sibi aliquid gravissimum; si tamen testator, vel extraneus dedit causas inimicitie, et non ipse institutus, tunc habet locum, quod habetur in dict. l. *ex parte*, quia non repellitur ab hæreditate; et ita solvit, quod Azo reliquit insolutum: hoc etiam quod in ista lege disponitur, tenuit Gloss. in l. *sororem*, C. *de his quibus, ut indign.* Adverte tamen pro intellectu hujus legis, quia videtur, quod intelligi debeat, quando hæres post mortem defuncti concubuit cum ejus uxore; nam si vivente testatore hoc fieret, et eo ignorante, tunc revocaretur institutio, et legatum ex præsumpta voluntate testatoris, quod si scisset, revocasset, ut notat Glossa in dict. l. *fideicommissum*, C. *de fideicommiss.* et quia tunc legatario, vel hæredi instituto, adhuc non erat aliquid quæsitum, neque testamentum confirmatum, non potest dici, quod auferatur ab eo, tamquam ad indigno, ita dicit notabiliter Bart. in l. 1. D. *de his quibus, ut indign.* Bart. tamen loquitur ibi in legato: et aliud videtur dicendum in hæreditate, quæ non potest adimi voluntate nuda sine solemnitate, ut in dict. l. *ex parte*, et in l. *militis codicillis*, §. *veteranus*, D. *de testam. milit.* et tenet Paul. de Castr. in l. *fideicommissum* C. *de fideicommiss.* ubi vult, quod hæreditas tunc applicetur fisco, auferendo ab hærede, ut ab indigno, prout